

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยพบว่ามีอัตราการตายด้วยโรคเบาหวานของประชากรไทย ระหว่าง พ.ศ. 2541-2545 สูงขึ้นตามเวลาที่เพิ่มขึ้น จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบอัตราการตายด้วยโรคเบาหวานเท่ากับ 7.9-11.8 ต่อประชากรแสนคน (อัญชลี ศิริพิทยาคุณกิจ, 2547: ออนไลน์)

การแบ่งประเภทของโรคเบาหวานตามสาเหตุและพยาธิสรีรวิทยาในการเกิดโรคได้เป็น 2 ประเภทคือโรคเบาหวานชนิดที่ 1 (Type 1 Diabetes Mellitus) และ โรคเบาหวานชนิดที่ 2 (Type 2 Diabetes Mellitus) (อภิชาติ วิชญานรัตน์ และคณะ, 2546: 3) โรคเบาหวานชนิดที่ 1 คือเบาหวานชนิดที่ต้องพึ่งอินซูลิน หรือที่รู้จักกันว่าเป็น “เบาหวานในเด็ก” เป็นโรคเบาหวานที่เกิดจากความผิดปกติของตับอ่อนที่ไม่สามารถสร้างอินซูลินได้เลย (วิทยา ศรีดามา และคณะ, 2545: 27) โรคเบาหวานชนิดที่ 2 คือเบาหวานชนิดที่ไม่พึ่งอินซูลิน หรือที่รู้จักกันว่าเป็น “เบาหวานในผู้ใหญ่” เนื่องจากพบได้บ่อยในผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และจะมีอัตราการป่วยที่เพิ่มขึ้นตามสัดส่วนอายุ โดยผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จะพบว่าเป็นโรคเบาหวานประมาณร้อยละ 10 นอกจากอายุแล้วกรรมพันธุ์ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเป็นเบาหวานชนิดนี้ (วิทยา ศรีดามา และคณะ, 2545: 27)

การรักษาเบาหวานมีหลักการที่สำคัญคือการควบคุมอาหาร และการออกกำลังกาย การรักษาจะไม่ได้ผลหากผู้ป่วยไม่คุมอาหารหรือออกกำลังกาย ปัจจุบันการรักษาด้วยยาได้รับความนิยมใช้ในการรักษาโรคเบาหวานชนิดที่สองเนื่องจากมีหลักฐานยืนยันว่าการควบคุมเบาหวานที่ดีสามารถลดโรคแทรกที่เกิดจากเบาหวาน การวินิจฉัยเบาหวานใช้เกณฑ์ 126 มก.% (วิทยา ศรีดามา และคณะ, 2545: 3) การรักษาเบาหวานด้วยยาเป็นการรักษาเบาหวานที่มุ่งเน้นเพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือดให้ใกล้เคียงปกติ และป้องกันโรคแทรกซ้อนในระยะยาว

ยาลดระดับน้ำตาลในเลือดที่ใช้ปัจจุบันในประเทศไทยมี 3 กลุ่ม (วิทยา ศรีดามา และคณะ, 2545: 67-69) ได้แก่

1. ยาที่กระตุ้นการหลั่งอินซูลิน (Insulin secretagogues) ออกฤทธิ์โดยการกระตุ้นให้มีการหลั่งอินซูลิน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 Sulfonylurea ได้แก่ Glipizide Gliclazide Gliquidone Glimeperide
Glibenclamide Chlorpropamide

1.2 Non-sulfonylurea ได้แก่ Repaglinide Nateglinide

2. ยาที่เพิ่ม Insulin sensitivity (Insulin sensitizer) ออกฤทธิ์โดยการเสริมฤทธิ์อินซูลินที่ตับ กล้ามเนื้อ และเซลล์ไขมัน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 Biguanide ได้แก่ Metformin

2.2 Thiazolidinedione ได้แก่ Rosiglitazone Pioglitazone

3. ยาที่ลดการดูดซึมของกลูโคส (Alpha-glucosidase inhibitor) ออกฤทธิ์โดยการลดการดูดซึมกลูโคสจากทางเดินอาหาร ได้แก่ Acarbose Voglibose

ปัจจุบันยาลดระดับน้ำตาลในเลือดที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย มีจำนวนทั้งหมด 12 คำรับ (Generic Name) ในชื่อการค้า (Trade Name) ที่แตกต่างกัน 72 คำรับ (Wong Mei Chan. 2003: 290-297) ได้แก่

ชื่อตัวยา	ชื่อการค้า	ชื่อบริษัท
1. Pioglitazone	Actos	Takeda
2. Glimepiride	Amaryl	Aventis
3. Metformin HCl	Ammiformin	MacroPhar
	Macromin	MacroPhar
	Denson	Unison[Medline]
	Diamet	Weifa[Harn Thai]
	Formin500/	Pharmaland
	Formin850	
	Glucodes-500	T Man Pharma
	Glucomet	B L Hua
	Glucono-500	Fascino
	Glucophage	Merck[Diethelm]
Gluformin	Condrugs	
Gluzolyte	Pharmasant Lab[Central Poly]	
Maformin	Pharmadica	
ME-F	Thai Nakorn Patana	
Meformed	Medifive	

ชื่อตัวยา	ชื่อการค้า	ชื่อบริษัท
	Metfor-500	Millimed
	Metfron	Asian Pharm
	Miformin/	Greater Pharma
	Miformin-850	
	Pocophage850	Pharmasant Lab[Central Poly]
	Poli-formin	Polipharm
	Prophage	Medicine Products
	Serformin	Biochemie/Novartis Generics
	Siamformet	Siam Bheasach[Siam Pharmaceutical]
4. Glipizide	Apamid	Weifa[Harn Thai]
	Diasef	Unison[Medline]
	Dipazide	Siam Bheasach[Siam Pharmaceutical]
	Gipzide	Sriprasit Pharma
	Glizide	Fascino
	Glucodiab	Bangkok Lab&Cosmetic
	Glygen	General Drugs House
	Melizide	Merck[Diethelm]
	Minidiab	Pfizer
5. Rosiglitazone	Avandia	GlaxoSmithKline
6. Voglibose	Basen	Takeda
7. Glibenclamide	Benclamin	Polipharm
	Bnil-5g	Millimed
	Cytagon	Pharmaland
	Daonil	Aventis
	Daono	Milano
	Debtan	Yung Shin[Far East]
	Diabenol	Greater Pharma
	Dibelet	Atlantic Lab[Atlantic Pharma]
	Diclanil	Condrugs

ชื่อตัวยา	ชื่อการค้า	ชื่อบริษัท	
7. Glibenclamide	Euglucon	Roche[Diethelm]	
	Gliben	Biolab[Biopharm]	
	Glibetic	The Forty Two[Siam Medicare]	
	Glibic	Medicine Products	
	Gluconil	Utopian	
	Gluzo	Pharmasant Lab[Central Poly]	
	Locose	T Man Pharma	
	Manoglucon	March Pharma	
	Sugril	Siam Bheasach[Siam Pharmaceutical]	
	8. Glicazide	Cadicon	Pharmasant Lab[Central Poly]
Diabeside		Chew Brothers	
Diamaze		MacroPhar	
Diamexon		T O Chemicals	
Diamicron/MR		Servier	
Dianid		Biolab	
Glicron		Siam Medicare	
Glucocron		Farmaline	
Glycon		Siam Bheasach[Siam Pharmaceutical]	
Medoclazide		Medochemie[Medline]	
Serviclazide		Biochemie/Novartis Generics	
9. Chlorpropamide		Diabeedol	Sriprasit Pharma
		Diabenese	Pfizer
		Dibecon	Sriprasit Pharma
	Glycemin	Siam Bheasach[Siam Pharmaceutical]	
10. Acarbose	Propamide	Atlantic Lab[Atlantic Pharma]	
	Glucobay	Bayer	
11. Gliquidone	Glurenor	Menarini[Biopharm]	
12. Repaglinide	Novonorm	Novo Nordisk[Olic]	

ปัจจุบันการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาที่มีความรุนแรงมากขึ้น เพราะว่ามีการผลิตและจำหน่ายยาลดระดับน้ำตาลในเลือดมากมายหลายชนิด โดยมียาลดระดับน้ำตาลในเลือดที่จำหน่ายในประเทศไทยกว่า 70 ชนิด และมีบริษัทที่จำหน่ายกว่า 40 บริษัท โดยปี 2546 มีมูลค่าการขายผ่านโรงพยาบาลของตลาดยาเม็ดลดระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยรวมมีค่าเท่ากับ 1,111 ล้านบาท (ชรินทร์ เสถียร, 2547: สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นมูลค่าที่สูงมาก ดังนั้นแต่ละบริษัทที่ผลิตและจำหน่ายยาลดระดับน้ำตาลในเลือดจึงพยายามใช้กลยุทธ์ต่างๆเพื่อให้ได้ส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุด แต่การสั่งใช้ยาลดระดับน้ำตาลในเลือดจะต้องอยู่ในความควบคุมของแพทย์

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดในภาคเหนือที่มีความเป็นเมืองใหญ่ซึ่งมีผลทำให้ประชากรมีการดำเนินชีวิตแบบคนในเมืองทำให้มีโอกาสเป็นโรคเบาหวานเพิ่มสูงขึ้น ในปีพ.ศ. 2546 พบว่ามีอัตราการตายด้วยโรคเบาหวานของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ 10.97 ต่อประชากรแสนคน (งานโรคไม่ติดต่อ ฝ่ายสนับสนุนวิชาการด้านควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, 2548: 11) นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นจังหวัดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ที่สำคัญของภาคเหนือและมีโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งเป็นโรงเรียนแพทย์ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีหน้าที่เป็นแหล่งผลิตแพทย์ที่สำคัญของภูมิภาค

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อแพทย์ในการเลือกสั่งใช้ยาลดระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะช่วยให้ทราบถึงส่วนประสมทางการตลาดที่แพทย์ประจำโรงพยาบาลให้ความสำคัญในการตัดสินใจสั่งจ่ายยาในกลุ่มนี้ ซึ่งจะประกอบขึ้นต่อการประยุกต์ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการสั่งใช้ยาเม็ดลดระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ของแพทย์ประจำโรงพยาบาลในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการสั่งใช้ยาเม็ดลดระดับน้ำตาลในเลือดของแพทย์ประจำโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เป็นข้อมูลให้บริษัทยาและผู้สนใจนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานี้มาใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดของยาเม็ดลดระดับน้ำตาลในเลือด ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของแพทย์ประจำโรงพยาบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่